

سرمقاله روزنامه فرهیختگان به قلم دکتر صالح اسکندری

جرات علمی، پیش‌نیاز پیشرفت ملی

سر مقاله امروز سه شنبه دهم مرداد روزنامه فرهیختگان به قلم دکتر صالح اسکندری سرپرست سازمان چاپ، انتشارات و امور رسانه‌های دانشگاه آزاد اسلامی منتشر شد.

به گزارش روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی، در متن این سر مقاله آمده است:

دانشمندان و اندیشمندان مسلمان ایرانی در بسیاری از حوزه‌های دانش کاربردی در جهان پیشرو بوده‌اند و در افزایش استانداردهای مهندسی، معماری، دریانوردی، کشاورزی، ستاره‌شناسی و... نقش تعیین‌کننده‌ای داشته‌اند. با این حال، با تمرکز بر زمانه حاضر و توجه به فرهنگ و سبک زندگی کنونی جامعه، پرسش‌های مهمی مطرح می‌شود که تامل بر آنها، پیش‌شرط برنامه‌ریزی برای تقویت حس اعتمادبه‌نفس ملی و استفاده از ظرفیت‌ها در جهت‌دهی کاربردی به علم و توسعه تولید و اشتغال ملی است. به‌عنوان نمونه، این پرسش‌ها مطرح است که چه موانعی برای استفاده از میراث عظیم تمدن ایرانی-اسلامی وجود دارد؟ چه مقدار به ایجاد حس اعتمادبه‌نفس به‌عنوان عامل اصلی موفقیت و پیشرفت توجه عینی و عملی می‌شود؟ در مناسک و تعاملات روزمره، چه مقدار بر فرهنگ ما می‌توانیم تاکید می‌شود؟ جایگاه فرهنگ و اعتمادبه‌نفس ملی در تقویت تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی چگونه است؟ چگونه می‌توان فرهنگ ما می‌توانیم را تقویت کرد؟ چه رابطه‌ای بین فرهنگ قدرتمند و فرهنگ بی‌قدرت با پیشرفت ملی وجود دارد؟

تحقیقات بسیاری رابطه مستقیم بین کیفیت زندگی انسان و سطح دانش و فهم او از شرایط زندگی را اثبات کرده‌اند؛ به این معنا که هرچه سطح دانش در جامعه‌ای بالاتر رود، وضعیت زندگی و معیشت نیز در آن جامعه ارتقا می‌یابد. ژاپن و کره جنوبی دو کشوری هستند که بیشترین سطح پیشرفت اقتصادی و رفاه اجتماعی را طی ۵۰ سال اخیر در آسیا تجربه کرده‌اند. گذشته از تمایزات خاستگاهی مانند مذهب و فرهنگ که عوامل موثر بر هویت شهروندان و قابلیت آنها در توسعه تولید ملی است، توجه به نکات تمرکز این کشورها هم در تقویت هویت مستقل و متکی به نفس افراد در جامعه دانشگاهی و هم به جهت حمایت از تولید و خدمات ملی، حاوی اشاراتی در جهت ایجاد بهبود وضعیت در کشور ماست.

ژاپن از جمله کشورهایی است که پس از انقلاب صنعتی موفق شد خود را همگام با پیشرفت‌های علمی به پیش برد. موفقیت ژاپن در پیشرفت ملی بیش از هرچیز وابسته به عناصری چون فرهنگ و آموزش است. از نظر فرهنگی، محوریت اقدامات در کشور ژاپن با مفهوم نهادینگی قابل توضیح است. در این کشور جنبه‌های فرهنگی، اساس پیشرفت‌های ملی محسوب می‌شوند و از نظر فرهنگی دولت نقش فعال و مرکزی در پیشبرد جامعه به‌سوی توسعه دانش دارد که درنهایت به استفاده عملی و کاربردی از دانش منجر شده است. در ژاپن رسوم و سنن بسیار مهم هستند و به‌آسانی تغییر نمی‌کنند. نهادینه کردن ارزش‌ها و باورهای فرهنگ بومی در ژاپن، زیربنای چگونگی عملکرد این کشور است. کره جنوبی نیز دومین

رشد سریع اقتصادی دنیا در چهار دهه اخیر را دارد. این پیشرفت، کشور را در کمتر از نیم قرن بدل به کشوری پیشرفته و ثروتمند کرد. به رغم کمبود منابع طبیعی و دارا بودن کمترین مساحت بین کشورهای گروه جی-۲۰، کره جنوبی به عنوان یکی از اقتصادهای نیرومند دنیا تلقی می شود. در بعد فرهنگی، مهم ترین اقدام در جهت تثبیت فرهنگی و توسعه حس اعتماد به نفس و جرأت علمی در شهروندان کره ای، از طریق فرآیندی انجام شد که به موج کره ای مشهور است که اشاره به صدور سریع فرهنگ این کشور به سراسر جهان دارد. این اقدام براساس اثر بازتابی موج کره ای بر هویت شهروندان کره هدایت شد. اصطلاح موج کره ای در اواسط سال ۱۹۹۹ توسط روزنامه نگاران پکن در چین به خاطر تعجب از محبوبیت به سرعت رو به رشد سرگرمی های کره ای و فرهنگ کره ای در جهان و از جمله در چین ابداع شد. موج کره ای در سال ۲۰۱۵ بالغ بر ۲/۹ میلیارد دلار درآمد را از طریق صادرات فرهنگی برای کره به ارمغان آورد.

بنابراین سازوکارهای فرهنگی در بازتولید هویت ملی و ایجاد بستر آکادمیک برای پرورش ظرفیت های خلاق در چارچوب گفتمانی ما می توانیم که مهم ترین شاخصه آن جرأت علمی است، تاثیرات اقتصادی و سیاسی اثبات شده ای دارند و همین سازوکارها به عنوان هسته های اقدام برای جامعه دانشگاهی کشور نیز قابل تجویز است. از این رو، توجه به اثر بازتابی افزایش تولیدات علمی جامعه دانشگاهی ایران در جهان حائز اهمیت است و نه تنها نباید به آن خدشه وارد شود، بلکه نیازمند پشتیبانی بیشتر است. در زمینه نهادینگی نیز، لازم است اصول طلایی فرهنگ اسلامی برای تقویت علم و همچنین تولید ملی احصا شود و سنت و سیره پیامبر اسلام و اهل بیت علیهم السلام در مواجهه با غیرمسلمانان و جایگاه استقلال یا وابستگی در تولید تعیین و تعریف و توصیه ها و بایسته های ارزشی اسلام برای مسیر زندگی مسلمانان در جامعه نهادینه شود.